

finner så mange forskjellige planter og blomster som nettopp her i trollenes heim. Det siste er forresten noe man skal ta med en smule skepsis, for når rett skal være rett, så er Trollheimen et påsatt navn, et navn som disse fjellene har fått som et såkalt turistnavn. Når leserne derfor får høre at de gamle, hvite furustammene som spriker og strekker seg mot himmelen i nærheten av Trollheimshytta, er rester av størknede troll, så er dette selvsagt ikke sant.

Hvor skal man så gripe landet fatt for å ta en tur gjennom Trollheimen? Trønderne vil holde på sine utgangsteder, Grindal i Rennebu, og Oppdal. For folk som kommer sørfra gjennom Drivdalen, vil nok også Oppdal ligge gunstig til. Sammen med Sunndalen. Men folk som kommer vestfra, vil hevde at Innerdalen og Todalen er de beste utgangspunktene. Vel, vel. I grunnen spiller det vel ingen særlig rolle, hvilket sted man velger som utgangspunkt. Hvis bare enden er god, og alt det mellomliggende er godt. Og det bør det kunne bli, hvis bare værgudene er litt samarbeidsvillige. For hele Trollheimen har uendelig mye å by på, for enhver, enten han eller hun kryper på knærne på jakt etter sjeldne planter eller strekker hals for å se etter luftige fjell å klatre over. Det er terreng for enhver, og passer det ikke med en tur over høyfjellet på grunn av lave skyer og regn, så velger man en rute langs fjelldalen isteden. Her hvor det er ly for både vind og vær.

(Fra «Fanteliv med fiskestang fra Haukeli til Hoalloluobbal» – Gyldendal).

Orientering i vinterfjellet

Av ERIK STABELL

Det er bare jevnlig bruk av kartet på turer i vinterfjellet som kan gi deg erfaring i å finne fram i styggvær og mørke.

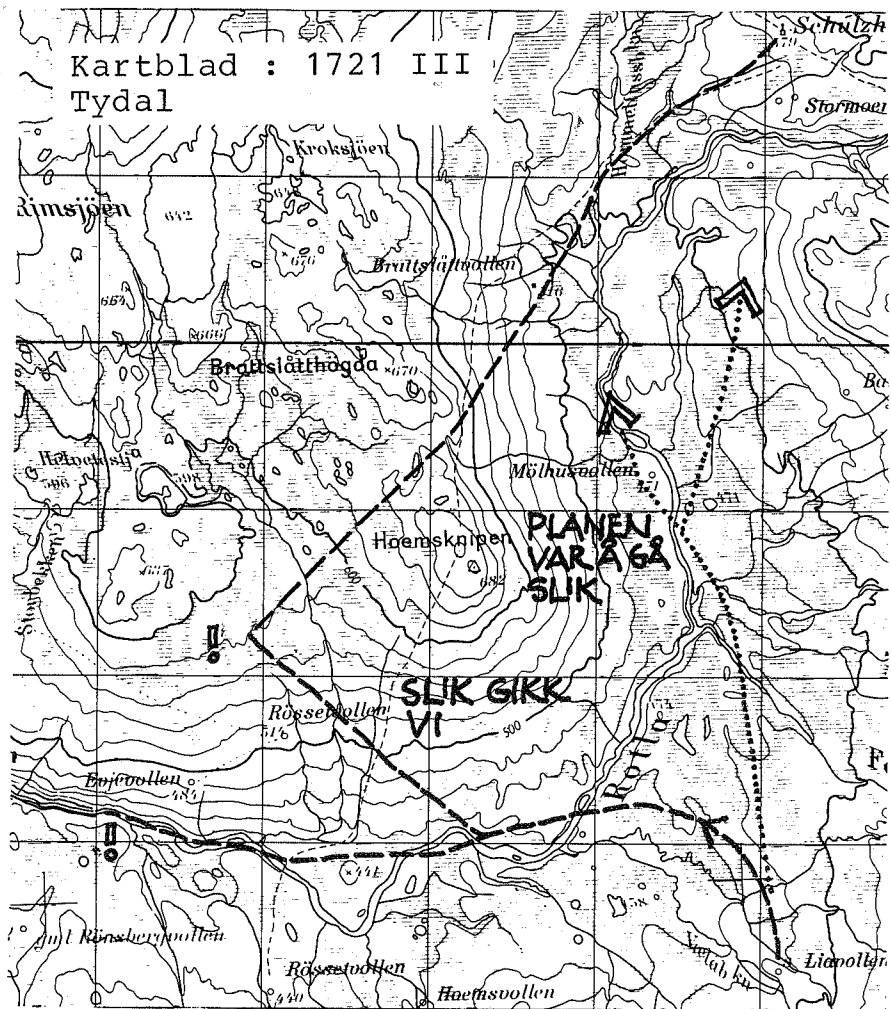
Noen orienteringserfaringer fra vinterfjellet kan det være verdt å dele med andre:

Renner fosser oppover?

Vi har hatt rast ved Liavollen på turen mellom Græslhytta og Schulzhytta 18. februar 1978. Snøen er meget djup og det snør tett, temperatur mellom 5 og 10 minusgrader. Vi er ti personer, og ei gruppe på 7 legger avgårde de siste 6 kilometrene i det flate myrterrenget oppover mot hytta. Vi tre raster litt lenger, har jobba stritt med løypetråkking fram hit.

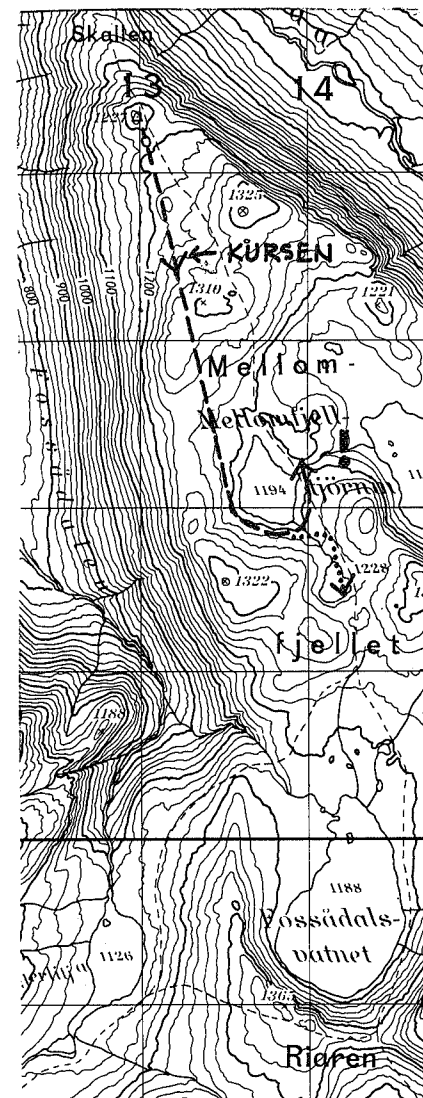
Etter å ha fulgt sporet i 2-3 kilometer, ser vi de andre noen hundre meter foran oss. De legger løypa oppover langs elva. Vi bestemmer oss for å dra av til høyre og ta snarvegen over ryggen og krysse elva rett nedenfor hytta, der vi pleier å gå. Men det blir brattere enn det skal være. Og enda brattere blir det. Vi blir i villrede, men fortsetter. Vi krysser ei sommermerking. «Jasså, så merkinga gikk mellom setrene før i tida», vi trodde det var ei gammel merking. Vi kom borti ei bekkekløft, ingenting stemte. Heller ikke kompasset, magnetisme i grunnen?

– Bare en løsning var mulig: Vi hadde havna oppe i sørlia av Hoemsknipen. Tetgruppa hadde dreidd av til venstre og begynt å gå nedover den flate Rotldalen der den svinger av nedenfor Liavollen. Og sommermerkinga var den fra Hegset til Schulz. Du kan se av kartskissen hvor vi skulle gå/trodde vi gikk og hvor vi gikk. (Alle kart som gjengis i artikkelen er fra Norges Geografiske Oppmålings kartserie M711 i målestokk 1:50 000).

– Vi tok ut kompasskurs over Hoemsknipen mot hytta, fremdeles var det 6 km igjen. Klokketida var 16.00, og det var allerede skumring i snøtjukket. De andre ville sikkert snart oppdage fadesen og komme etter oss. Det blir et baks å komme fram. Snøen blir djupere og djupere framover mot hytta, den når til slutt til midt på låret. «Nedkjøringa» fra Hoemsknipen må stort sett gås, avbrutt av et fritt fall med landing i bunnløs snø utfor en skavl og endel «svev» nedgjennom djupsnøen i de bratteste bakkene. Vi orienterer hårfint oppgjennom granskogen mot hytta, bruker lykt bare for å sjekke kartet av og til. På slutten er det så slitsomt å trække at det holder med

40-50 meter pr. person før skifte. – Vi står på en åpning i skogen, og mener vi kan skimte noe som kan være en husgavl oppe på haugen foran oss. Per går på for å sjekke hva det er. Stein og jeg fortsetter dropspausen. 10 minutter etter har han kommet seg opp i skråninga og kan melde at det iallfall er et hus. – Det var Schulzhytta.

Kartblad : 1520 IV
Trollhetta

Klokketida var litt før 19.00. Vi fikk fyr opp og laga oss mat. Vi satte en parafinlampe i vinduet mot dalen for å gi de andre et holdepunkt. De ville nok ikke komme etter i vårt spor, da hadde de vært her nå. – Da vi skulle køye i 22.00-tida, regna vi med at de andre hadde tatt seg inn på ei seter. Men da sto de der plutselig. De hadde brukt nesten 5 timer på de siste 5 km oppover dalen. At de ikke var på veg oppover langs elva, hadde de forstått da de plutselig sto på toppen av en foss.

Vi kom oss ned til Hegset dagen etter, fortsatt i den samme djupe snøen, sporene fra gårdsdagen var knapt synlige etter nattens snøfall. Jan hadde fått vondt i magen, han «rakla» etter i sporet med store smerter, og ble operert for blindtarmsbetennelse 2 timer etter ankomst til legevakta i Trondheim. Den tunge tråkkinga i djupsnøen hadde nok utløst betennelsa.

Det ble en tur med komplikasjoner.

På veg tilbake

Det er 1. påskedag omkring 1970. Vi følger sommerruta opp på Mellomfjell fra Trollheimshytta, og er på veg innover Mellomfjell. Skodda ligger tett og nysnøen og lysét gjør landskapet helt kontrastløst. Vi går på en kurs fra ytterst på Mellomfjell til skråninga på vestsida av vestre Mellomfjelltjørnin. (I djupsnø er det lettere å ta seg igjen på en skrå på tvers av kursen enn å merke om det er flatt, slakt opp eller ned, derfor kursen til høyre for vatnet). Vi har brukt passe lang tid, og terrenget begynner å skrå som det skal. Nå skal vi bare følge skrålia bort til vi treffer på sommermerkinga. Vi regner med at noen varder er synlige på dette avblåste stedet. Og det stemmer.

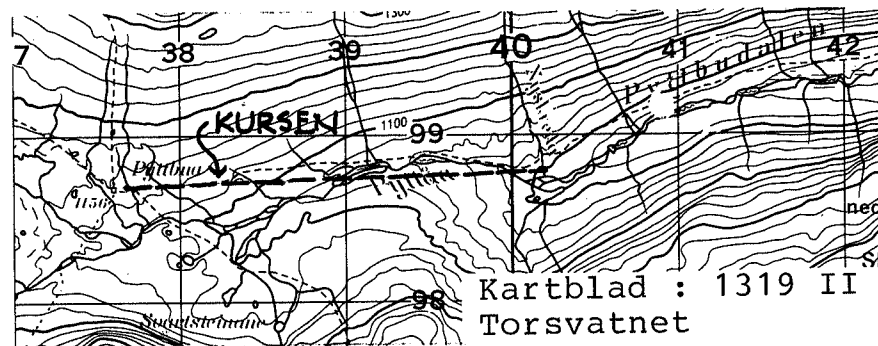
Etter et «5-minutt» skal vi avgårde igjen. Vi retter inn kursen mot sti-skiellet før Fossådalsvatnet, og går. – Etter et par hundre meter ropes det bakfra: «Vi går gal veg». Ragnar har merka at det glir utfor bak i sporet. – Vi er på veg 180° i feil retning, dvs. vi går motsatt veg av kursen. – Da vi runda vatnet gikk vi så langt før vi fant noen varde, at vi allerede da var på veg tilbake. Så da vi brøt opp fortsatte vi i samme retningen. Av kartet kan du se hvor vi trodde vi gikk og hvor vi egentlig gikk.

Vi kom oss fram til Fossådalsvatnet. Fordi det her er viktig å komme seg opp på det slakeste stedet og opp til det laveste punktet (for å unngå stup og rasfarlige områder), og vi ikke visste nøyaktig hvor vi sto på vatnet, måtte vi ha sikt opp i skardet før vi starta oppstigninga til Riaren. Vi rasta og venta. – En halv time tok det før vi fikk sikten. Vi stilte inn kompassene mot rett kurs, og skodda kunne bare lukke seg igjen. Vi hadde kursen.

Hytta midt på vidda

Pyttbua i Tafjordfjellene ligger i den slake skrålia opp fra en flat dalbunn. Hytta er ikke lett å finne i mørke og snøvær. Vi starta fra Brøste i 17.00-tida og hadde ca. 2 mil å gå innover til Pyttbua. I starten hadde vi gode spor, de siste 7 km djupsnø. Det var 16. mars 1976, tidlig start på tidlig påske. Det ble skumring og det ble mørkt. Etterhvert som vi kom opp av skogen ble det også vind og snøfall. De siste kilometrene i skogen tok vi tida og fikk en viss peiling på hvor lang tid vi brukte pr. kilometer. Det var 2,5 km fra siste faste holdepunkt. Vi gikk på kurs og tok tida, forsøkte å holde et jevnt tempo.

– «Her skal hytta ligge». Vi satte et kryss i snøen, men der var det ingen hytte. En stor svart flekk så vi i mørket. Vi gikk bort dit, ingen hytte. Derfra så vi to varder. «Sikkert sommervarder», tenkte vi. – Det var ikke varder, men pipene på Pyttbua. 200 meters bom på en strekning på 2,5 km under slike forhold, var vi fornøyd med.

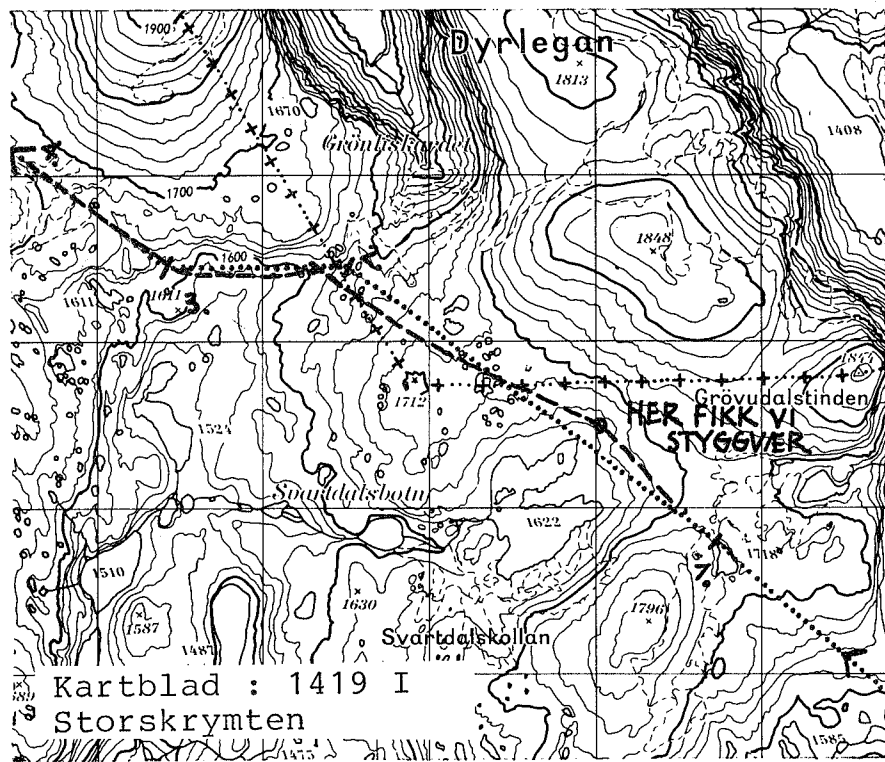

Kupert terreng

De som har vært i Ryfylkeheiene vet at det der er bare en ting å gjøre hvis jevn skodde eller snøtjukke kommer når du er midt inne i de mest oppstykkete fjell-landskapene: å grave seg ned. I god sikt er det lett å finne fram til passasjene forbi stup og skrenter. I skodde eller snøtjukke finner du ikke passasjene og dimensjonene blir helt fortegnet. Over kortere strekninger kan du greie å detaljorientere, men lengre strekninger uten faste holdepunkter blir for krevende uansett erfaring i å bruke kompass og tida som avstandsmåler.

Vinterruta mellom Åmotdalshytta og Aursjøhytta er nær 4 mil lang og har en passasje på ca. en mil som er vanskelig å orientere seg gjennom i usiktbart vær. Påska 1981 fikk vi snøtjukke og vind imot et stykke på veg i denne passasjen. Hele passasjen må ved orientering i usiktbart vær tas i 4 etapper, og kan by på store usikkerheter fordi terrengformasjonen hvor det skal gjøres kursendring etter 1. etappe, er en rygg på toppen av ei skråli. Hvis en havner litt til side for kursen, blir usikkerheten på neste etappe stor. Vi har det enklere: Vi er forbi «1.etappe». Vi tar sikte på den bratte skrenten sørvest for Grønlistkardet og kalkulerer tidsforbruket dit. Det er en mengde småformasjoner og mindre søkk og skrenter før vi kommer dit. Har vi ikke tida å holde oss til, ville det være lett å stoppe for tidlig. Vi kommer noe for langt til venstre på kursen og er helt innunder

skrenten når vi ser den velve seg over oss. Vi rykker raskt tilbake. Her er det rasfare. Kursen blir lagt rett vestover, en knapp kilometer skulle ta 5 minutter. Så er det bare en lett kurs inn i det store skardet mellom Eggekollan og Grønlskardstinden. Vi kommer oss greit inn i dalen og har foran oss den lange Skjelbreidalen. Her er det enkelt å orientere.

Skaff deg erfaring!

Å lære seg å kjenne sin egen og situasjonens begrensning er kanskje den viktigste del av erfaringa du får ved å ferdes i fjellet. Men du får ingen brukbar erfaring hvis du alltid holder deg innendørs i småstygt vær. Prøv deg i ruskevær under kontrollerte forhold, bruk kart og kompass og øv deg på å bruke tida som avstandsmål.

GOD TUR!

Ta med fotoapparatet i naturen

Av JON ØSTENG HOV

Når sovepose, ryggsekk, telt osv. finnes fram før turen, så glem ikke fotoutstyret. Det er det mere enn én som har angret på ikke ble med i ryggsekken. For før enn man aner det kan man stå midt oppe i en situasjon som en senere i livet aldri vil oppleve maken til; en solnedgang uten sidestykke (ingen solnedganger er like ens), en fiskefangst ingen vil tro på uten fotodokumentasjon, eller sjeldne møter med naturens egne innvånere osv. Tenk å stå uten fotoapparat når elgen kommer svømmende over tjønna, når man møter hundrevis av rein på vidda, for ikke å snakke om når kongeørnen sirkler lavt over deg, noe som en sjelden gang hender. Man kan bli gal av mindre.

Og lesere av TT's årbok er sikkert folk som ikke bestandig trækker oppgatte stier, men søker ensomheten i store skoger og på øde viddar. På slike plasser kan man møte dyr få andre har opplevd, som for eksempel bjørn, jerv, gaupe o.l. For i forhold til svenskene er vi atskillig fattige på slikt billedstoff. Årsaken til det kan vel være flere, men mest fordi svenskene er ivrigere fotografer enn vi, og at flere av dem har bedre utstyr enn de fleste av oss. For eksempel er det mange svenske elgjegere som har med fotoapparatet når de skal sitte på post, og det har bl.a. resultert i flere fine opptak av bjørn. Et par svenske studenter som var på en lengre fjelltur fikk bilder av to jerver som syslet med sitt, like ved siden av en flokk reiner, uten at reinene flyktet, de åt rolig videre, ja, flere av dem til og med lå, sjøl om jervene ikke var mange metre borte. Det hele ble en fotoserie uten sidestykke.

Noe slikt kan også godt skje i Norge, om vi bare lærer oss å ta med fotoapparatet og bruke det. Nå er alle klar over at slike bilder ikke kan tas med vanlig instamatikkamera. Et noe bedre fotoutstyr må nok